

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація. Імплементуючи в Україні особливості публічного адміністрування Європейського Союзу в екологічній сфері, вимагає в свою чергу вимагає адаптації екологічного законодавства. Вивчення й впровадження досвіду високого рівня децентралізації публічного адміністрування в країнах, де центральні органи виконують переважно управлінські і координаційні функції, а регіональні – власне виконавчі функції щодо реалізації екологічної політики дозволить досягнути сталого розвитку суспільства.

В період глобалізації економіки, яка істотно впливає на стан навколишнього природного середовища й перебуває в залежності від розвитку продуктивних сил країни чи певного регіону. Публічне адміністрування в кожному регіоні має враховувати певну екологічну місткість, що в свою чергу відповідатиме гранично допустимому антропогенному навантаженню.

Ключові слова: екологічна політика, публічне адміністрування, публічне адміністрування у сфері екологічної політики.

В країнах Європейського Союзу розв'язання проблем публічного регулювання забезпечення екологічної безпеки і реалізації екологічної політики напрацьовано великий досвід щодо створенню ефективних організаційних структур і дієвих механізмів правового публічного адміністрування реалізації екологічної політики та раціонального використання природних ресурсів.

Проблемам, становленню та дослідженню реалізації екологічної політики Україні, визначенню ролі держави в забезпеченні необхідного рівня екологічної безпеки, аналізу світового досвіду регулювання у сфері екології присвячено роботи відомих науковців та фахівців, таких як: Б. Буркинський, О. Веклич, І. Драган, О. Заржицький, В. Кравців, О. Кучеренко, О. Лазор, С. Лісовський, Н. Малиш, Г. Марушевський, О. Мудрак та ін.

Основою публічного адміністрування в екологічній сфері є розроблення і реалізація державної екологічної політики. Вивчення зарубіжної і вітчизняної наукової літератури щодо реалізації державної екологічної політики свідчить про відсутність узгодженості щодо конкретного змісту і форм реалізації державної екологічної політики.

У своїх працях М. Андрієнко і В. Шако визначають екологічну політику як організаційну та регулятивно-контрольну діяльність суспільства і держави, спрямовану на охорону, невиснажливе використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення довкілля, ефективне поєднання функцій природокористування та охорони природи, забезпечення норм екологічної безпеки [1].

В вітчизняному публічному адмініструванні екологічна політика визначається як «система специфічних політичних, економічних, юридичних та інших заходів, що вживаються державою для управління екологічною ситуацією, забезпечення раціонального використання природних ресурсів на території України та забезпечення гармонійного, динамічно збалансованого розвитку економіки, суспільства, природи» [5, с. 12], а в прийнятому Законі України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року» метою екологічної політики є досягнення задовільного стану навколишнього середовища шляхом впровадження екосистемного підходу у всі напрями соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на безпечне навколишнє середовище, впровадження збалансованого природокористування, збереження і відтворення природних екосистем [3].

До специфіки публічного адміністрування в Німеччині у сфері екологічної політики можна зарахувати:

✓ нормативно-правова основа державного регулювання містить численні законодавчі акти й правові положення, а в Конституції Німеччини охорона природи оголошується основною турботою держави і всього суспільства, в інтересах добробуту громадян держава і соціум дбають про охорону природи (утримання в належному стані води і повітря, охорона флори і фауни, при-

родних красот країни мають забезпечуватися компетентними органами і є, крім цього, обов'язком кожного громадянина) [2, с. 59];

✓ регулювання екологічною сферою зосереджено на рівні федеральних земель і місцевих органів влади: на рівні земель регулювання екологічною безпекою організовано по-різному, що зумовлено різним розміром і структурою земель, але це не впливає на їх функції, а на рівні урядів найвищим органом в організаційній ієрархії всі землі мають у своєму розпорядженні власне екологічне міністерство [6].

Серед ринкових регуляторів природокористування, які впроваджені в Польщі, належать:

✓ екологічний податок, що спрямований на підвищення конкурентоспроможності екологічно безпечних підприємств;

✓ податкові пільги і субсидії спрямовані на стимулювання більш активного застосування сучасних науково-технічних досягнень, які підвищують «екологізацію» виробництва;

✓ пільгові позики, мета яких – фінансова підтримка підприємств, які запроваджують ресурсозбережливі та природоохоронні технології;

✓ платежі за забруднення довкілля відповідно до принципу екологічної політики ЄС «забруднювач платить»;

✓ реформа ціноутворення полягає в тому, що завдяки диференціації цін на екологічно забруднену та екологічно чисту продукцію можна досягти позитивних результатів у зменшенні забруднення довкілля [4, с. 154].

Муніципальні органи влади особливу роль у реалізації екологічної політики відіграють у Норвегії, де законодавство в галузі публічного адміністрування екологічної безпеки спрямоване безпосередньо на джерело скидань, а обсяги регулюються дозволом на скидання. У Норвегії саме промисловість відповідає за дотримання нормативів щодо гарантування екологічної безпеки. Система державного контролю ґрунтується на інспектуванні й системному аудиті. Активно діє Норвезький урядовий екологічний фонд, що підтримує екологічно безпечні технології [6].

На основі досвіду країн Європейського Союзу узагальнюємо, що основою є центральний орган публічного адміністрування охороною природного навколишнього середовища, представлений на рівні міністерств або національних чи федеральних агентств. Поряд з тим, високий рівень децентралізації управління у сфері екології – передачу повноважень на рівень, федеративних утворень, муніципалітетів, територіальних громад. Важливим механізмом являються економічні важелі в реалізації екологічної політики (фінансові, податкові, штрафні тощо).

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є визначення умов імплементації досвіду (зокрема Європейського Союзу) в Україні в період відбудови економіки після війни в систему публічного адміністрування екологічною політикою.

Список використаних джерел

1. Андрієнко М.В., Шако В.С. Механізми реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 47–53.

2. Домбровська С.М., Коврегін В.В., Помаза-Пономаренко А.Л., Колєнов О.М. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2017. 244 с.

3. Закон України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року». [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

4. Кернична А.Є. Досвід зарубіжних країн щодо вдосконалення механізмів державного управління в екологічній сфері у контексті євроінтеграції. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 24. С. 152–156.

5. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21 груд. 2010 р. № 2818-VI. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17#Text>

6. Фесянов П.О. Державне регулювання екологічної безпеки на рівні регіону: досвід європейських країн. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Fesyaynov.pdf> (дата звернення: 04.01.2020).